

Asia: VN/20569/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lastensuojelulain ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vantaan kaupunki antaa lausunnon Sosiaali- ja terveysministeriön pyynnöstä luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi lastensuojelulain ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta. Vantaan kaupungin kasvatuksen ja oppimisen toimiala antaa lausunnon varhaiskasvatuslakiin esitettävistä muutoksista pykälään 6 ja 60.

Vantaan kaupunki kannattaa, että varhaiskasvatuksen järjestämis- ja kustannusvastuita kuntien ja hyvinvointialueiden kesken täsmennetään lainsäädännöllä.

Vantaalla varhaiskasvatusta järjestetään jo tällä hetkellä kaikille kunnassa todennetusti oleskeleville varhaiskasvatusikäisille lapsille syystä riippumatta. Vantaa ei tunnista lain perusteluosassa kuvattua ilmiötä, että lastensuojelun perusteella Vantaalle sijoitetut lapset eivät todellisuudessa olisi varhaiskasvatuksen palvelujen piirissä. Varhaiskasvatuslain 6 §:än ehdotettu muutos lapsen sijoituspaikan sijaintikunnan ja jälkihuollossa olevan lapsen asuinkunnan velvoitteesta varhaiskasvatuksen järjestämiseksi ei muuta nykyistä käytäntöä ja on siltä osin kannatettava.

Vantaalla avohuollon tukitoimena, sijoitetun tai jälkihuollossa olevan lapsen varhaiskasvatuksesta ei peritä asiakasmaksua. Kustannusten korvaamisesta vastaava kunta on maksanut sijoituskunnan määrittämän hinnoittelun mukaisen korvauksen täysimääräisenä. Kustannusten korvauksen osalta § 60 esitetty muutos heikentää sijoitusperheiden asemaa ja lisää kuntien työtä, mikäli korvauksesta jatkossa tulee vähentää sijoitetun lapsen sijoitusperheelle määritelty varhaiskasvatuksen asiakasmaksu.

Sijoitusperheelle määritettävän asiakasmaksun vähentäminen sijoittajakunnilta perittävistä maksuista lisää hallinnollista työtä, koska tuloihin ja perhekokoon perustuvat maksut voivat

vaihdella laskutuskuukausittain. Vantaan kaupungilla muutos vaatisi varhaiskasvatuksen käytössä olevaan ohjausjärjestelmään muutoksen, jotta maksu sijoitusperheelle olisi mahdollista määrittää ja lasku muodostaa. Myös perintä sijoitetusta lapsesta määritetyn maksun maksamatta jättämisen yhteydessä ei nykyisellään ole Vantaan kaupungilla mahdollinen.

Vantaan näkemyksen mukaan asiakasmaksujen periminen lapsen sijoitusperheeltä ei ole tarkoituksenmukaista ja saattaisi johtaa joissain tilanteissa siihen, että sijoitusperhe ei käytä mahdollisuutta varhaiskasvatukseen, mikäli varhaiskasvatuksen asiakasmaksu määräytyy heidän perhekokonsa ja tulojensa perusteella. Varhaiskasvatusoikeuden käyttämättä jättäminen näistä syistä ei ole lapsen edun mukaista.

Esitetyssä lainsäädännössä kuntien varhaiskasvatus käsittelee myös jatkossa toiseen kuntaan sijoitettujen lasten ja sijoitusperheiden hyvinkin yksilöiviä tietoja, jotka muutoin eivät olisi kotikunnan varhaiskasvatuksen tiedossa. Tietosuojan osalta säädöksessä olisi hyvä ottaa kantaa siihen, että kuntien välisessä laskutuksessa käytettävien henkilöä yksilöivien tietojen tulee olla olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeen käsittelyn tarkoituksen kannalta.

Vantaan kaupunki olisi pitänyt esitettyä parempana ratkaisuna, että lapsen sijaishuollon kustannuksista vastaava hyvinvointialue olisi jatkossa vastannut sijoitetun lapsen varhaiskasvatuksen kustannuksista silloin, kun lapsi saa varhaiskasvatusta kotikuntansa ulkopuolella.

Lopuksi Vantaan kaupunki haluaa vielä todeta, että varhaiskasvatuslaissa (540/2018, 2§) on määritelty varhaiskasvatuksen tarkoitettavan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksella on itseisarvo osana lapsen koulutuspolkua, sillä on merkittävä rooli osana suomalaista koulutusjärjestelmää ja se muodostaa tärkeän vaiheen lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Lapsella on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen ja kunnilla on velvoite järjestää varhaiskasvatusta tarvittavassa laajuudessa. Lisäksi jokaisella varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen ja varhaiskasvatuksella on velvoite toimia monialaisessa yhteistyössä. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 7§ ja luku 3.) Lainsäädäntöä uudistettaessa olisikin tarkasteltava, voidaanko varhaiskasvatusta määrittellä muuksi kuin perustehtäväkseen muista lainsäädännöistä käsin (varhaiskasvatus osana lastensuojelua, varhaiskasvatus osana avohuollon toimenpiteitä, kuntouttava varhaiskasvatus). Mikäli kunta varhaiskasvatuksen järjestäjänä vastaa hyvinvointialueen tekemien varhaiskasvatusta koskevien päätösten kustannuksista, on toimenpiteiden viesti ristiriidassa varhaiskasvatuksen perustehtävän kanssa. Varhaiskasvatuksen yhteistyökumppaneilla on varhaiskasvatuksen näkökulmasta tärkeä rooli ohjatessaan asiakasperheitään varhaiskasvatuspalveluiden äärelle, tukiessaan huoltajia hakemisprosessissa ja lapsen varhaiskasvatukseen osallistumisessa, sekä yhteistyön tekemisessä varhaiskasvatuksen kanssa. Sen sijaan varhaiskasvatuksen tehtävän määrittely ja kaikki päätöksenteko varhaiskasvatukseen liittyen kuuluvat varhaiskasvatukselle. Yhteistyössä varhaiskasvatukseen ohjaavien kumppaneiden kanssa on tärkeää käydä keskustelua, mihin lapsella on varhaiskasvatukseen osallistuessaan oikeus ja mitä hän voi palvelun kautta saada varhaiskasvatuslain mukaisesti. Tämän päälle rakentuvien toimenpiteiden muista lainsäädännöistä käsin tulee toteutua palveluun ohjaavien yhteistyökumppaneiden toimesta.

Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että lain voimaantulo on viimeistään 1.1.2024. Epäselväksi jää, miten kuntien ja hyvinvointialueiden tulee toimia ennen ehdotetun lakimuutoksen voimaantuloa.

Vihavainen Anni
0124610-9 - Kasvatuksen ja oppimisen toimiala/Varhaiskasvatuksen
palvelualue